

Att sticka huvudet i sanden är ingen strategi

För några dagar sedan kunde jag i P1-morgon höra att Sveriges kommuner ger ut allt mer så kallade kommunobligationer. Med dagens låga räntor är kostnaden hanterbar och det är ingen tvekan om att det finns behjärtansvärda behov. Investeringar i skolor, sjukhus och infrastruktur är angelägna.

Samma dag läste jag en artikel i GP om att huspriserna fortsätter uppåt, en nyhet som är vardagsmat och som inte resulterade i annat än en oansenlig notis. På ett år hade villapriserna i Stockholm gått upp med 15 procent, medan Blekinge var ett undantag med sina svagt fallande priser. Att de stigande priserna kommer att speglas i ökad skuldsättning är så självklart att någon trycksvärta inte ödslades på den uppenbara bieffekten. Däremot innehöll texten en antydning om var de lyckligt lottade bor, och jag citerar: "utvecklingen är starkast i Stockholm medan södra Sverige har det lite tuffare".

Många av oss har nog en instinktiv motvilja mot stora skulder, men om man för ett ögonblick undertrycker magkänslan och istället resonera förnuftsmässigt är det inte svårt att förstå både kommunpolitiker och husköpare. Med facit i hand har det varit både klokt att rationellt gå till banken och be om ökad kredit.

Skälet till detta var naturligtvis den ekonomiska tillväxten som gjorde det gynnsamt att låna till dagens investeringar och konsumtion, men med återbetalningen uppskjuten till morgondagen då vi alla skulle ha blivit så rika. Historiskt var det ett vinnande koncept, inte bara för privatpersoner och kommuner, även regeringar och näringsliv hade förstått tillväxtens inneboende logik.

I ett fågelperspektiv framträder bilden tydligt: lånetillväxten göder BNP-tillväxten och tron på fortsatt ekonomisk tillväxt motiverar ännu större lån som gynnar konsumtion och tillväxt, osv., osv. Hjulens snurrar allt fortare ...

Men myntet har förstas en annan sida. Visserligen inte lika skinande blank, men med ett tydligt ingravert budskap. Många är de som har pekat på tillväxtens gränser, allt från Malthus i slutet av 1700-talet till Romklubben *Limits to Growth* år 1972. För de flesta av oss krävs inga vetenskapliga rapporter – det är självklart att inga träd växer upp i himlen. All expansion är dömd att brytas. Frågan är inte om det sker, utan när och hur.

Och på samma sätt som en bilmotor utan smörjolja kommer att skära, riskerar vårt sofistikerade samhällsmaskineri att haverera utan det smörjmedel som många så oreflekterat tar för givet – den ekonomiska tillväxten. Punkterad bostadsbubbla, uteblivna investeringar och – inte bara grekiska – utan också svenska banker som krisar är alla troliga följder av en krympande BNP.

Jag har stor respekt för beslutsfattare som är rådvilla och inte vet hur de ska hantera en ny och obekvämlig verklighet, men att sticka huvudet i sanden är ingen strategi.

En början kan vara att vända på perspektiven. Om Stockholm har kraftigt stigande och Blekinge fallande huspriser (och bolån), så är det kanske till vårt sydöstra landskap och inte till huvudstaden som vi ska skicka våra kommunpolitiker och stadsplanerare i jakten på framtidens vinnande trender.

Stellan Tengroth